

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

KOP

200700493-16

Se vedlagte adresseliste

Deres ref
07/00493Vår ref
05/01003-4Dato
24 JUN 2008**Tysvær Vindpark AS. Tysvær vindkraftverk og 66 kV kraftledning til Klovning transformatorstasjon i Tysvær kommune. Klagesak****I****Bakgrunn**

RES Skandinavien AB søkte 01.06.2005 om anleggskonsesjon i medhold av energiloven for bygging og drift av Tysvær vindkraftverk i Tysvær kommune i Rogaland.

Konsesjonssøknaden gjelder også bygging og drift av en 22/66 kV transformatorstasjon i Hersdal, samt en ca. 10 km lang 66 kV kraftledning fra vindkraftverket til Klovning transformatorstasjon. RES Skandinavien AB har opprettet et eget selskap som skal stå som tiltakshaver for prosjektet – Tysvær Vindpark AS.

Det omsøkte vindkraftverket vil ha en samlet installert effekt på inntil 39 MW. Kraftverket består av 13 vindturbiner med en installert effekt på mellom 2 og 3 MW per turbin. Vindturbinene er planlagt plassert på Årvikfjellet, Gudbrandsfjellet og Litlafjellet.

Det er også søkt ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse i medhold av oreigningslova for det tilfelle at minnelig avståelse av rettigheter til grunn ikke oppnås.

Tiltakshaver har søkt om to alternative kraftledningstraseer. Den primært omsøkte traseen går fra omsøkt trafo ved Hersdal til Rabben og øst for Evje mot Heggeliffjellet, og deretter parallelt med eksisterende 66 kV ledning til Klovning sekundærstasjon. Den sekundært omsøkte traseen er lik frem til Rabben, deretter går den vest for Evje til Fagerland og Løyning før den parallellføres med to eksisterende 300 kV kraftledninger til Klovning sekundærstasjon.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) meddelte 20.12.2006 konsesjon og ekspropriasjonstillatelse til Tysvær Vindpark AS for å bygge og drive et inntil 39 MW vindkraftverk på Årvikfjellet, Gudbrandsfjellet og Litlafjellet i Tysvær kommune. Tillatelsene omfatter også bygging og drift av en 66 kV kraftledning til Klovning sekundærstasjon (omsøkt traséalternativ 2) og en 22/66 kV transformatorstasjon i Hersdal.

Vedtaket ble påklaget av Norges Miljøvernforbund, Einar Heskja samt Liv Bjørg Falkeid og Magne Særbø.

Tysvær Vindpark AS har kommentert klagen i brev av 26.02.2007 til NVE.

NVE fastslo i brev av 09.02.07 til Einar Heskja at han ikke har rettslig klageinteresse. Einar Heskja påklaget denne avgjørelsen i brev av 03.03.2007.

NVE fant ikke grunnlag for å ta klagen til følge, og saken ble derfor oversendt Olje- og energidepartementet for behandling ved brev av 12.04.2007.

Olje- og energidepartementet avholdt møte og befaring den 24.10.07. I tillegg til klagerne Liv Bjørg Falkeid v/Bjørn Asland og Magne Særbø deltok Tysvær kommune og Tysvær vindpark AS. Fylkesmannen i Rogaland, Norges Miljøvernforbund og Rogaland fylkeskommune var invitert, men møtte ikke.

Etter befaringen er det avholdt møte i departementet med representanter fra tiltakshaver Tysvær vindpark AS.

Departementet har i anledning klagesaken mottatt ytterligere informasjon fra tiltakshaver v/RES Skandinavien AB ved brev av hhv. 10.12.07 og 14.04.08.

II

Klagerne har i det vesentligste anført følgende:

Norges Miljøvernforbund påpeker at det foreligger et svært stort konfliktpotensial med hensyn til biologisk mangfold. Planområdet berører en sterkt truet vegetasjonstype (kystlynghei) samt sterkt truede og sårbare fuglearter og arter oppført på Bernkonvensjonens liste II.

Norges Miljøvernforbund viser til at den nasjonale rødlisten over truede dyrearter i Norge har blitt oppdatert i etterkant av høring og konsekvensutredning for Tysvær vindkraftverk.

Det vises til St.meld. nr 24 og 42 (2000-20001) og St.prp. nr. 1 (2005-2006) hvor målsettinger i forhold til biologisk mangfold er fastsatt. Norges Miljøvernforbund peker på at vindkraftverket er plassert i et område med kystlynghei som er en truet vegetasjonstype, og hvor hubro kan bli berørt. Det hevdes at konsesjonen er i strid med Bern-konvensjonen grunnet potensiell konflikt med hubro.

Konsesjonsavgjørelsen burde vært utsatt til etter at Miljøverndepartementet har ferdigbehandlet retningslinjer for lokalisering av vindkraftverk.

Det anføres at konsesjonen er et brudd på en avtale Norge har ratifisert om bevaring av flaggermus i Europa.

Klageren mener etablering av vindkraftverk vil påføre nærmiljøet uakseptable støybelastninger og stride mot nasjonale mål om reduksjon av støy.

Det anføres at NVE ikke forholder seg til føre-var-prinsippet og at dette strider mot Agenda 21.

Liv Bjørg Falkeid og Magne Særbø anfører at den konsesjonsgitte 66 kV kraftledningen vil bli sjenerende fra de to bolighusene på eiendommen. Alternativ trase medfører en noe uheldig eksponering i områdene rundt Særbø, Åsen og Fagerland.. Falkeid og Særbø ber om at ledningen legges i jordkabel ved kryssing av våtmarksområder nordøst for Storevatn. De ber om at en eventuell luftledning plasseres så langt som mulig unna bebyggelsen.

III

Olje-og energidepartementets vurdering

Departementet vil på bakgrunn av sakens dokumenter og det som fremkom på befaringen 24.10.2007 bemerke følgende:

NVE fastslo ved vedtak av 09.02.07 at Einar Heskja ikke har rettslig klageinteresse. Heskja har påklaget vedtaket. Olje- og energidepartementet påpeker at det følger av forvaltningsloven § 28 første ledd at klageadgangen er begrenset til parter eller andre med rettslig klageinteresse i saken. Departementet har merket seg at Heskjas eiendom ikke er direkte berørt av tiltaket. Ifølge NVE ligger Heskjas eiendom ca. 2 km fra planområdet for vindkraftverket. Departementet legger vekt på at Heskja ikke vil bli direkte berørt av ulempene fra anlegget. Klagen blir dermed å avvise, jf. forvaltningslovens § 34 første ledd.

Innledningsvis vil departementet påpeke at et forvaltningsorgan ikke har noen plikt etter forvaltningsloven § 25 til å imøtegå alt det en part har anført. Departementet vil ta for seg klagerens anførsler ut fra sakens viktighet og det som ellers er nødvendig for å begrunne avgjørelsen i saken.

I vurderingen av om konsesjon skal gis etter energiloven må fordelene og ulempene ved det omsøkte tiltaket veies opp mot hverandre.

Retningslinjer for vindkraft

Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg trådte i kraft i juni 2007. NVE fattet vedtak 20.12.2006. Imidlertid har departementet ved sin behandling av Tysvær vindkraftverk lagt retningslinjene til grunn som del av sitt beslutningsgrunnlag.

Virkninger for biologisk mangfold og forholdet til internasjonale konvensjoner

I konsekvensutredningen ble det konstatert at planområdet domineres av kystlynghei, som vurderes som en direkte truet naturtype. Heiområdet innenfor vindkraftanlegget vil bli fragmentert. Olje- og energidepartementet påpeker at gjengroing er en av de største trusler mot denne naturtypen pga. opphør av beite og skjøtsel, og dette er med på å redusere verdien av området som et viktig kystlyngheiområde. Konsekvensene for kystlynghei som følge av utbyggingen vil uansett være negative. Departementet kan ikke se at ulemper for kystlynghei vil være avgjørende ved den avveining som skal foretas.

Ifølge konsekvensutredningen vil vindkraftverket med infrastruktur i liten grad være i konflikt med viktige områder for fugl. Det er hubro i området, og det er hekkeplasser i vindkraftområdet eller like i nærheten. Vindkraftverket kan få negative konsekvenser for hubroen. Kraftledningen vil i større grad gå inn i leveområdet til en rekke arter, men konsekvensene anses som små i forhold til bestandsnivå og spesielle forekomster. Departementet finner ikke at disse konsekvensene for fugl vil være til hinder for vindkraftanlegget.

Når det gjelder påstanden om at Norges internasjonale forpliktelser ikke er overholdt vedrørende flaggermus, slutter departementet seg til NVEs beskrivelse av avtalen om bevaring av flaggermus i Europa (EUROBATS). Departementet kan ikke se at det i denne sak foreligger noe brudd på denne avtalen.

For så vidt gjelder føre-var-prinsippet, legger departementet til grunn at dette prinsippet inngår i NVEs avveininger av om konsekvensene av tiltaket er akseptable for samfunnet, selv om prinsippet ikke eksplisitt er uttalt.

For så vidt gjelder den nasjonale rødlisten over truede dyrearter, er det på det rene at NVE har anvendt den oppdaterte rødlisten for sine vurderinger av truede arter. Hubro, havørn og hønsehauk ble registrert i planområdet. NVE har lagt til grunn at hubro og hønsehauk er på den oppdaterte listen, mens havørn ikke lenger regnes som en truet art. Departementet tar ikke klagen til følge på dette punkt.

Departementet har vurdert påstanden om at vedtaket vil medføre brudd på internasjonale konvensjoner. Olje- og energidepartementet kan etter å ha vurdert Norges forpliktelser i den forbindelse ikke se at etableringen av Tysvær vindkraftverk vil innebære brudd på verken landskapskonvensjonen eller Bernkonvensjonen.

Støy og skyggekast

Kriteriene for støy fremgår av Miljøverndepartementets retningslinjer for behandling av støy i arealplanleggingen (T-1442). Beregningene gjort etter de nye retningslinjene konkluderer ifølge NVE med at ingen hus vil få støy som overstiger anbefalte grenseverdier. For skyggekast finnes ingen norske grenseverdier. Det er imidlertid på det rene at det vil oppstå skyggekasteffekter ved nærliggende bebyggelse.

Departementet har vurdert dette, men kan ikke se at den nevnte ulempe vil være til hinder for realisering av vindkraftverket.

Landskapsmessige virkninger

Departementet viser til at vindturbinene er planlagt plassert på en markert høyde i et småkupert landskap, og vil bli spesielt synlige fra sør og øst pga. beliggenheten ved Boknafjorden. Departementet har merket seg at landskapsbildet herfra allerede er preget av tunge tekniske inngrep som Kårstø industriområde og Statoils gass-prosesseringsanlegg. Kraftverket vil bli godt synlig fra store deler av bebyggelsen langs østsiden av Hervikfjorden. Vindkraftverket vil bli mest synlig fra den nærmeste bebyggelsen på Hersdal og Askeland, området mellom Askeland og Kårstø og fra østsiden av Hervikfjorden fra Amdal. De fleste boligene i området har utsiktsretning vekk fra vindkraftverket, bortsett fra ved Falkeid hvor utsiktsretningen er mot kraftverket. Departementet har merket seg at Direktoratet for naturforvaltning har funnet at konsekvensene for landskapet ikke er av de forhold som bør trekkes frem. Etter departementets vurdering er de landskapsmessige virkninger ikke et avgjørende moment mot realisering av tiltaket.

Kulturminner og kulturmiljø

Rogaland fylkeskommune anmoder i sin uttalelse om at det finnes alternative plasseringer for mølle nr 5 og 12 av hensyn til varden på Gudbrandsfjellet. Departementet har merket seg at det ifølge fagutredningene er påvist fem kulturminner i vindkraftområdet. Ingen av kulturminnene er automatisk fredet, og det er ingen direkte konflikter mellom det planlagte vindkraftverket og kulturminnene. De nevnte møllene vil være de visuelt mest forstyrrende for varden på Gudbrandsfjellet. Varden er i dag det høyeste punktet i området og et viktig landemerke. Fem av vindturbinene er planlagt plassert på Gudbrandsfjellet. Dette vil "usynliggjøre" varden. Departementet har merket seg at turbinene vil bli trukket ut mot kanten av fjellet slik at avstanden til varden blir så stor som mulig. Departementet er enig med NVE i at mindre justeringer av mølle 5 og 12 vil ha marginal effekt, fordi de store konstruksjonene fortsatt vil være dominerende. Anmodningen fra fylkeskommunen tas ikke til følge.

Olje- og energidepartementet har foretatt en samlet vurdering av alle de anførte ulempene ved en utbygging av vindkraftanlegget. Ulempene er vurdert opp mot fordelene ved å få på plass et vindkraftanlegg med et tilskudd av fornybar energi med en samlet effekt på inntil 39 MW. Utbyggingen vil bidra til å nå de målsettinger som er fastsatt gjennom behandlingen i Stortinget av St.meld.nr. 29 (1998-1999) "Om energipolitikken", jf. Innst.S. nr. 122 (1999-2000).

Vindkraftverket vil ligge i et landskap som allerede er preget av tyngre industrielle inngrep. Tysvær vindkraftverk er et av de vindkraftverkene som av Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren vurderes til å ha minst konsekvenser både i forhold til naturmiljø, kulturminner/kulturmiljø og landskap av alle de vurderte vindkraftverkene i Norge. Vindkraftverket vil virke positivt inn på den lokale og regionale krafttilgangen.

Departementet konstaterer at vindkraftverket vil få negative konsekvenser for kystlynghei og hubro i området, jf. konsekvensutredninger og NVEs notat "Bakgrunn

for vedtak" av 19.12.2006. Departementet ser at vindkraftverket vil medføre støy i nærområdene. Støybelastningen vil imidlertid ikke overskride gjeldende grenseverdier ved omkringliggende bebyggelse. Visuelt vil vindkraftverket kunne virke negativt inn på landskapsoppfattelsen, herunder på kulturminner.

Departementet har lagt vekt på at Tysvær kommune er positiv til søknaden. Videre er det lagt vekt på at både fylkesmannen i Rogaland og Rogaland fylkeskommune tilrår at det gis konsesjon til Tysvær vindkraftverk.

Departementet kan etter en helhetsvurdering ikke se at ulempene for naturmiljø, kulturmiljø/kulturminner og landskap er av en slik art at de på noen måte overstiger fordelene ved å få etablert det omsøkte vindkraftanlegget.

Kraftledningen

Tiltakshaver har søkt om å knytte vindkraftverket til det eksisterende kraftledningsnettet i Klovning transformatorstasjon via en ny ca 10 km lang 66 kV luftledning. Fra Løyning skal denne ledningen etter det vedtatte sekundært omsøkte alternativ parallellføres med eksisterende 300 kV ledninger i ca halvparten av traselengden. Departementet vil påpeke at en slik samling av tekniske inngrep vil føre til at nye områder ikke blir berørt, og konsekvensene for omgivelsene vil ikke bli vesentlig forskjellig fra dagens situasjon. Trasealternativet vil bli noe mer synlig fra vei og bebyggelse enn det primært omsøkte alternativ. Det vedtatte alternativ er også i tråd med kommunens ønske.

Tysvær kommune har i sin uttalelse til søknaden anmodet om jordkabel på strekningen mellom kraftverket og Evje. Departementet har merket seg at kommunen ikke har påklaget NVEs vedtak av 20.12.06.

I valget mellom kabel og luftledning, legger departementet til grunn forvaltningsstrategien for miljø og estetikk i kraftledningssaker, jf. St.prp. nr. 19 (2000-2001) og Innst. S. nr. 67 (2000-2001). Etter forvaltningsstrategien skal 66 kV kraftledninger som hovedregel bygges som luftledninger. I spesielle tilfeller med sterke verneinteresser eller store estetiske ulemper kan kabling velges på korte strekninger.

Jøsok Prosjekt AS har vurdert kostnadene for kabel på strekningen Hersdal-Fagerland. Merkostnadene er anslått til ca 7,5 millioner kroner i forhold til luftledning.

Tiltakshaver har ved brev av 14.04.08 tilbudt seg å kable ca 450 m forbi eiendommen til Sørbø. Merkostnadene ved denne innskutte kabelen er anslått til ca 1,55 millioner kroner.

Konsesjonsmyndighetene skal sørge for at det blir fattet vedtak om en riktig samfunnsmessig løsning uavhengig av hvem som skal finansiere en eventuell kabling.

Departementet kan ikke se at det her foreligger slike sterke verneinteresser eller store estetiske ulemper som tilsier kabling. De estetiske og arealbruksmessige fordelene ved kabling står ikke i et rimelig forhold til merkostnadene. Departementet kan etter dette

ikke se at det er grunnlag for å etterkomme anmodningen om kabling på noen del av strekningen.

Når det gjelder merking av ledningen med fugleanvisere, slutter departementet seg til NVEs pålegg om at tiltakshaver skal vurdere dette i samarbeid med fylkesmannen i Rogaland.

Ut fra de foreliggende opplysninger har departementet etter en helhetsvurdering kommet til at ekspropriasjonsinngrepet "tvillaust er til meir gagn enn skade", jf. ekspropriasjonsloven § 2 andre ledd. De samfunnsmessige fordeler som vinnes ved anlegget må utvilsomt antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre. Departementet har på denne bakgrunn kommet til at NVEs vedtak av 20.12.2006 om ekspropriasjonstillatelse og anleggskonsesjon skal stadfestes.

Departementet viser til de vilkår som er fastsatt for anleggskonsesjonen når det gjelder utarbeidelse av anleggsplan og transportplan, som særlig skal ivareta berørte interessers bruk av området, herunder forholdet til naturmiljø.

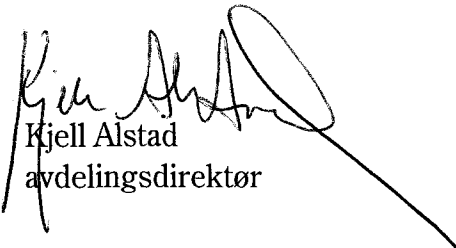
Departementet stadfester NVEs avgjørelse av 09.02.2007 om å avvise Einar Heskjas klage på grunn av manglende rettslig klageinteresse.

Søknad om forhåndstiltredelse stilles i bero inntil skjønn eventuelt blir begjært.

Det gjøres oppmerksom på at departementets avgjørelse er endelig og ikke gjenstand for klage, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd første punktum.

Etter fullmakt

Per Hakon Høisveen
ekspedisjonssjef

Kjell Alstad
avdelingsdirektør

Kopi:

NVE, Postboks 5091 Majorstuen, 0301 Oslo, m/retur av saksmappe
Tysvær Vindpark AS v/RES Skandinavien AB, Box 53 195, SE-40015 Göteborg, Sverige
Tysvær kommune, Postboks 94, 5570 Aksdal
Fylkesmannen i Rogaland, Postboks 59, 4001 Stavanger
Rogaland Fylkeskommune, Postboks 130, 4001 Stavanger
Miljøverndepartementet, Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo
Einar Heskja, Åsen, 5566 Hervik

Adresseliste:

Norges Miljøvernforbund, Skuteviksbodene 24, 5035 Bergen

Liv Bjørg Falkeid og Magne Sørby, Evje, 5566 Hervik